Επίσημη Εφημερίδα
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

EL
Σειρά C

C/2024/6828

29.11.2024

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 21ης Οκτωβρίου 2024

σχετικά με την οικονομική και δημοσιονομική πολιτική, την πολιτική απασχόλησης και τη διαρθρωτική πολιτική της Πολωνίας

(C/2024/6828)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου [1], και ιδίως το άρθρο 3 παράγραφος 3,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [2], με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας («μηχανισμός»), άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο μηχανισμός παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη μέλη για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, η οποία συνεπάγεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την Ένωση. Σύμφωνα με τις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών, ο μηχανισμός συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ανάκαμψη και στην υλοποίηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, ιδίως μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης και για να καταστούν οι οικονομίες των κρατών μελών πιο ανθεκτικές. Συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στη βελτίωση της εδαφικής συνοχής εντός της Ένωσης και στη στήριξη της συνεχιζόμενης εφαρμογής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

(2) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [3] («κανονισμός REPowerEU»), ο οποίος εκδόθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2023, αποσκοπεί στη σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της Ένωσης από τις εισαγωγές ρωσικών ορυκτών καυσίμων. Με τον τρόπο αυτόν θα βοηθήσει να επιτευχθεί ενεργειακή ασφάλεια και να διαφοροποιηθεί ο ενεργειακός εφοδιασμός της Ένωσης, ενώ παράλληλα θα αυξήσει την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις ικανότητες αποθήκευσης ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση. Η Πολωνία πρόσθεσε ένα νέο κεφάλαιο για το REPowerEU στο οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, με στόχο τη χρηματοδότηση καίριων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του REPowerEU.

[1] ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

[2] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

[3] Κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) 2021/1060 και (ΕΕ) 2021/1755 και της οδηγίας 2003/87/ΕΚ (ΕΕ L 63 της 28.2.2023, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

(3) Στις 16 Μαρτίου 2023 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ: προοπτικές μετά το 2030», με σκοπό την τεκμηρίωση των αποφάσεων πολιτικής και τη δημιουργία των συνθηκών-πλαισίου για την ενίσχυση της ανάπτυξης. Η ανακοίνωση πλαισιώνει την ανταγωνιστικότητα με βάση εννέα αλληλοενισχυόμενους κινητήριους μοχλούς. Μεταξύ αυτών των κινητήριων μοχλών, η πρόσβαση σε ιδιωτικά κεφάλαια, η έρευνα και η καινοτομία, η εκπαίδευση και οι δεξιότητες καθώς και μια λειτουργική ενιαία αγορά αναδεικνύονται ως πρωταρχικές προτεραιότητες πολιτικής για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, ώστε να αντιμετωπιστούν οι σημερινές προκλήσεις παραγωγικότητας και να ενισχυθεί η μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ και των κρατών μελών της. Στις 14 Φεβρουαρίου 2024 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Ετήσια έκθεση για την ενιαία αγορά και την ανταγωνιστικότητα 2024». Η εν λόγω ανακοίνωση αναλύει τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και τις προκλήσεις της ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς, παρακολουθώντας τις ετήσιες εξελίξεις βάσει των εννέα κινητήριων μοχλών ανταγωνιστικότητας που έχουν καθοριστεί.

(4) Στις 21 Νοεμβρίου 2023 η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2024, σηματοδοτώντας την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2024 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στις 22 Μαρτίου 2024 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες της ετήσιας έρευνας για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2024, οι οποίες επικεντρώνονται στις τέσσερις παραμέτρους της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας. Στις 21 Νοεμβρίου 2023, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([4]), η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2024, στην οποία η Πολωνία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών που μπορεί να αντιμετωπίζουν ή ενδέχεται να αντιμετωπίσουν ανισορροπίες και για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ και πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2024, όπου αναλύεται η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Το Συμβούλιο ενέκρινε τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ([5]) («σύσταση του 2024 σχετικά με τη ζώνη του ευρώ») στις 12 Απριλίου 2024 και την κοινή έκθεση για την απασχόληση στις 11 Μαρτίου 2024.

(5) Στις 30 Απριλίου 2024 τέθηκε σε ισχύ το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης. Το πλαίσιο περιλαμβάνει τον νέο κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία, τον τροποποιημένο κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου ([6]) για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, καθώς και την τροποποιημένη οδηγία 2011/85/ΕΕ του Συμβουλίου ([7]) σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών. Οι στόχοι του νέου πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης είναι η προώθηση υγιών και βιώσιμων δημόσιων οικονομικών, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης και ανθεκτικότητας μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων και η πρόληψη των υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης προωθεί επίσης την ανάληψη ιδίας ευθύνης σε εθνικό επίπεδο και επικεντρώνεται περισσότερο σε μεσοπρόθεσμο επίπεδο, σε συνδυασμό με πιο αποτελεσματική και πιο συνεκτική επιβολή. Κάθε κράτος μέλος πρέπει να υποβάλει στο Συμβούλιο και την Επιτροπή εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο. Ένα εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο περιλαμβάνει τις δημοσιονομικές, μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές δεσμεύσεις ενός κράτους μέλους και καλύπτει χρονικό ορίζοντα προγραμματισμού τεσσάρων ή πέντε ετών, ανάλογα με την κανονική διάρκεια της εθνικής κοινοβουλευτικής περιόδου. Η πορεία των καθαρών δαπανών ([8]) στα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια πρέπει να πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων για θέση ή διατήρηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης σε αξιόπιστα καθοδική πορεία έως το πέρας της περιόδου προσαρμογής ή για διατήρησή του σε συνετά επίπεδα κάτω από το 60 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ), καθώς και για μείωση και/ή διατήρηση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης κάτω από την τιμή αναφοράς της Συνθήκης του 3 % του ΑΕΠ σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Όταν κράτος μέλος δεσμεύεται να υλοποιήσει ένα κατάλληλο σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σύμφωνα με τα κριτήρια που περιγράφονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263, η περίοδος προσαρμογής μπορεί να παραταθεί έως και κατά τρία έτη. Προκειμένου να στηρίξει την κατάρτιση των εν λόγω εθνικών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών-διαρθρωτικών σχεδίων, στις 21 Ιουνίου 2024, η Επιτροπή δημοσίευσε καθοδήγηση σχετικά με τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχουν τα κράτη μέλη στα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδιά τους και στις ετήσιες εκθέσεις προόδου τους. Σύμφωνα με τα άρθρα 5 και 36 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, η Επιτροπή διαβίβασε στα κράτη μέλη πορείες αναφοράς και τεχνικές πληροφορίες, ανάλογα με την περίπτωση. Τα κράτη μέλη οφείλουν να υποβάλουν τα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδιά τους έως τις 20 Σεπτεμβρίου 2024, εκτός εάν το κράτος μέλος και η Επιτροπή συμφωνήσουν να παρατείνουν την προθεσμία για εύλογο χρονικό διάστημα. Σύμφωνα με τα εθνικά νομικά τους πλαίσια, τα

([4]) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([5]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Απριλίου 2024, σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ (ΕΕ C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Οδηγία 2011/85/ΕΕ του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Οι καθαρές δαπάνες όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 2) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263: «Καθαρές δαπάνες»: οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση i) των δαπανών για τόκους, ii) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, iii) των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, iv) των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, v) των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και vi) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

κράτη μέλη μπορούν να συζητούν τα προσχέδια μεσοπρόθεσμων σχεδίων τους με τα εθνικά τους κοινοβούλια, να ζητούν από τα ανεξάρτητα δημοσιονομικά όργανα να εκδώσουν γνώμη και να διεξάγουν διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους και άλλους εθνικούς ενδιαφερόμενους φορείς.

(6) Το 2024 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών εξακολουθεί να εξελίσσεται σύμφωνα με την εφαρμογή του μηχανισμού. Η πλήρης εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια συμβάλλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις που εκδόθηκαν τα προηγούμενα έτη. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις των ετών 2019, 2020, 2022 και 2023 διατηρούν εξίσου τη σημασία τους για τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που έχουν αναθεωρηθεί, επικαιροποιηθεί ή τροποποιηθεί σύμφωνα με τα άρθρα 14, 18 και 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(7) Στις 3 Μαΐου 2021 η Πολωνία υπέβαλε στην Επιτροπή το εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης που καθορίζονται στο παράρτημα V του εν λόγω κανονισμού. Στις 17 Ιουνίου 2022 το Συμβούλιο εξέδωσε την εκτελεστική απόφασή του σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Πολωνίας ([9]), η οποία τροποποιήθηκε στις 8 Δεκεμβρίου 2023 δυνάμει του άρθρου 18 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 με σκοπό να επικαιροποιηθεί η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά για μη επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη, καθώς και να συμπεριληφθεί το κεφάλαιο για το REPowerEU ([10]). Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από την έκδοση απόφασης της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, που δηλώνει ότι η Πολωνία έχει εκπληρώσει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική εκπλήρωση προϋποθέτει ότι η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων δεν έχει αναιρεθεί.

(8) Στις 19 Ιουνίου 2024 η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2024 για την Πολωνία. Αξιολόγησε την πρόοδο της Πολωνίας όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο μεταξύ 2019 και 2023 και προέβη σε απολογισμό της εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Πολωνίας. Με βάση την εν λόγω ανάλυση, η έκθεση χώρας εντόπισε κενά όσον αφορά τις προκλήσεις που δεν περιλαμβάνονται, ή περιλαμβάνονται μόνο εν μέρει, στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και νέες και αναδυόμενες προκλήσεις. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Πολωνίας όσον αφορά την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

(9) Σύμφωνα με στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης της Πολωνίας αυξήθηκε από 3,4 % του ΑΕΠ το 2022 σε 5,1 % το 2023, ενώ το χρέος της γενικής κυβέρνησης αυξήθηκε από 49,2 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2022 σε 49,6 % στα τέλη του 2023. Όπως ανακοινώθηκε στην ανακοίνωση της Επιτροπής, της 8ης Μαρτίου 2023, με τίτλο «Κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής για το 2024», η Επιτροπή κάνει το πρώτο βήμα για να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος, βάσει των απολογιστικών στοιχείων για το 2023, σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές διατάξεις. Στις 19 Ιουνίου 2024 η Επιτροπή εξέδωσε έκθεση βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, στην οποία αξιολογήθηκε η δημοσιονομική κατάσταση της Πολωνίας, δεδομένου ότι το οικείο έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης το 2023 υπερέβαινε την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη. Η έκθεση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, υπό το πρίσμα της εν λόγω αξιολόγησης και αφού ελήφθη υπόψη η γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής, που διατυπώθηκε σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 4 της Συνθήκης, η Επιτροπή προτίθεται να προτείνει τον Ιούλιο του 2024 την κίνηση διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος για την Πολωνία, υποβάλλοντας πρόταση στο Συμβούλιο για την έκδοση απόφασης βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 6 της Συνθήκης με την οποία διαπιστώνεται η ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος στην Πολωνία.

(10) Στις 12 Ιουλίου 2022 το Συμβούλιο συνέστησε ([11]) στην Πολωνία να λάβει μέτρα προκειμένου να διασφαλίσει το 2023 ότι η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με έναν συνολικά ουδέτερο προσανατολισμό δημοσιονομικής πολιτικής ([12]), λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχιζόμενη προσωρινή και στοχευμένη στήριξη προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και προς τα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Ταυτόχρονα, συνέστησε στην Πολωνία να βρίσκεται σε ετοιμότητα για να

([9]) ST 9728/22 INIT· ST 9728/22 ADD 1).

([10]) Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 8ης Δεκεμβρίου 2023, για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης της 17ης Ιουνίου 2022 για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Πολωνίας (ST 15835/23 INIT· ST 15835/23 ADD 1).

([11]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2022, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 της Πολωνίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης 2022 της Πολωνίας (ΕΕ C 334 της 1.9.2022, σ. 171).

([12]) Με βάση τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, η μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος της Πολωνίας το 2023, που χρησιμοποιείται για τη μέτρηση του δημοσιονομικού προσανατολισμού, εκτιμάται σε 14,5 % σε ονομαστικούς όρους, με βάση τον 10ετή μέσο πραγματικό ρυθμό δυνητικής ανάπτυξης και τον αποπληθωριστή του ΑΕΠ για το 2023.

προσαρμόσει τις τρέχουσες δαπάνες στην εξελισσόμενη κατάσταση. Το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στην Πολωνία να επεκτείνει τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοβουλία REPowerEU, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, το 2023 ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ([13]) ήταν επεκτατικός, κατά 0,8 % του ΑΕΠ, σε περιβάλλον υψηλού πληθωρισμού. Το 2023 η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) είχε, σε γενικές γραμμές, ουδέτερη συμβολή ύψους 0,0 % του ΑΕΠ στον δημοσιονομικό προσανατολισμό, το οποίο συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Η γενικά ουδέτερη συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών οφειλόταν στην κατά 1,2 εκατοστιαίες μονάδες μείωση του κόστους των (στοχευμένων και μη στοχευμένων) μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις για την αντιμετώπιση των αυξήσεων των τιμών της ενέργειας. Οι κύριοι παράγοντες αύξησης των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων στο σκέλος των εσόδων) ήταν οι αυξήσεις των μισθών και των συντάξεων του δημόσιου τομέα. Οι δαπάνες που χρηματοδοτήθηκαν από επιχορηγήσεις βάσει του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης ανήλθαν στο 1,5 % του ΑΕΠ το 2023. Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις ανήλθαν στο 3,8 % του ΑΕΠ το 2023, με ετήσια αύξηση κατά 0,8 εκατοστιαία μονάδα από το 2022. Η Πολωνία χρηματοδότησε πρόσθετες επενδύσεις μέσω του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης, και διατήρησε τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Η Πολωνία χρηματοδότησε δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, όπως η στήριξη για τα δίκτυα μεταφοράς και διανομής και η ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, για υπεράκτιους σταθμούς αιολικής ενέργειας και για την ενεργειακά αποδοτική ανακαίνιση κτιρίων και πράσινη και έξυπνη κινητικότητα. Οι εν λόγω δημόσιες επενδύσεις χρηματοδοτούνται από τον μηχανισμό και άλλα ταμεία της Ένωσης.

(11) Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, το πραγματικό ΑΕΠ προβλέπεται να αυξηθεί κατά 2,8 % το 2024 και 3,4 % το 2025, και ο μετρούμενος με τον εναρμονισμένο δείκτη τιμών καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) πληθωρισμός να διαμορφωθεί σε 4,3 % το 2024 και 4,2 % το 2025.

(12) Στις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής προβλέπεται δημόσιο έλλειμμα ύψους 5,4 % του ΑΕΠ το 2024, ενώ ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί σε 53,7 % έως τα τέλη του 2024. Η αύξηση του ελλείμματος το 2024 αποτυπώνει κυρίως τις υψηλές δαπάνες για την άμυνα, τις αυξήσεις μισθών στο δημόσιο τομέα και νέες κοινωνικές παροχές. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός προβλέπεται να είναι επεκτατικός κατά 2,4 % του ΑΕΠ το 2024.

(13) Δαπάνες ύψους 1,0 % του ΑΕΠ αναμένεται να χρηματοδοτηθούν με μη επιστρεπτέα στήριξη («επιχορηγήσεις») βάσει του μηχανισμού το 2024, έναντι 0,1 % του ΑΕΠ το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις στο πλαίσιο του μηχανισμού θα καταστήσουν δυνατή την πραγματοποίηση επενδύσεων υψηλής ποιότητας και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν την παραγωγικότητα χωρίς άμεσο αντίκτυπο στο ισοζύγιο ή το χρέος της γενικής κυβέρνησης της Πολωνίας. Δαπάνες ύψους 0,9 % του ΑΕΠ αναμένεται να χρηματοδοτηθούν με δάνεια από τον μηχανισμό το 2024, έναντι 0 % του ΑΕΠ το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής.

(14) Στις 14 Ιουλίου 2023 το Συμβούλιο συνέστησε ([14]) στην Πολωνία να διασφαλίσει συνετή δημοσιονομική πολιτική, ιδίως περιορίζοντας την ονομαστική αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών ([15]) το 2024 σε ποσοστό που να μην υπερβαίνει το 7,8 %. Κατά την εκτέλεση των προϋπολογισμών τους για το 2023 και την κατάρτιση των προϋπολογισμών τους για το 2024, τα κράτη μέλη κλήθηκαν να λάβουν υπόψη ότι η Επιτροπή θα πρότεινε στο Συμβούλιο να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος βάσει των απολογιστικών στοιχείων για το 2023. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, οι καθαρές εθνικά χρηματοδοτούμενες πρωτογενείς δαπάνες της Πολωνίας προβλέπεται να αυξηθούν κατά 12,8 % το 2024, ποσοστό που είναι υψηλότερο από τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης. Η εν λόγω υπέρβαση του συνιστώμενου μέγιστου ρυθμού αύξησης των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών αντιστοιχεί σε 2,0 % του ΑΕΠ το 2024. Υπάρχει το ενδεχόμενο αυτό να μη συνάδει με ό,τι συνέστησε το Συμβούλιο.

(15) Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε στην Πολωνία να λάβει μέτρα για τη σταδιακή κατάργηση των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας τα οποία είναι σε ισχύ και να χρησιμοποιήσει τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος, το συντομότερο δυνατόν το 2023 και το 2024. Το Συμβούλιο συνέστησε περαιτέρω ότι, εάν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας καταστήσουν αναγκαία τη θέσπιση νέων μέτρων στήριξης ή τη συνέχισή τους, η Πολωνία πρέπει να διασφαλίσει ότι τα εν λόγω μέτρα στήριξης στοχεύουν στην προστασία

([13]) Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ορίζεται ως μέτρο της ετήσιας μεταβολής της υποκείμενης δημοσιονομικής θέσης της γενικής κυβέρνησης. Αποσκοπεί στην αξιολόγηση της οικονομικής ώθησης που απορρέει από τις δημοσιονομικές πολιτικές, τόσο αυτές που χρηματοδοτούνται σε εθνικό επίπεδο όσο και αυτές που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης. Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός μετράται ως η διαφορά μεταξύ i) της μεσοπρόθεσμης δυνητικής ανάπτυξης και ii) της μεταβολής των πρωτογενών δαπανών, εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων (και εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που σχετίζονται με την κρίση της νόσου COVID-19) και συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται από μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) από τον μηχανισμό και άλλα ταμεία της Ένωσης. Ένας δείκτης με αρνητικό πρόσημο υποδηλώνει επεκτατική δημοσιονομική πολιτική, ενώ ένας δείκτης με θετικό πρόσημο υποδηλώνει συσταλτική δημοσιονομική πολιτική.

([14]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 2023, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 της Πολωνίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης 2023 της Πολωνίας (ΕΕ C 312 της 1.9.2023, σ. 197).

([15]) Ως καθαρές πρωτογενείς δαπάνες ορίζονται οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δαπάνες εκτός i) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, ii) των δαπανών για τόκους, iii) των δαπανών για την κυκλική ανεργία και iv) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων, είναι δημοσιονομικώς ανεκτά και διατηρούν τα κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, το καθαρό δημοσιονομικό κόστος ([16]) των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας εκτιμάται σε 0,6 % του ΑΕΠ το 2023 και σύμφωνα με τις προβλέψεις σε 0,5 % το 2024 και σε λιγότερο από 0,1 % το 2025. Ειδικότερα, τα καθεστώτα παγώματος των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου θεωρείται ότι θα παραμείνουν σε ισχύ έως τον Ιούνιο του 2024, ενώ τα ανώτατα όρια τιμών θεωρείται ότι θα παραμείνουν σε ισχύ έως το τέλος του 2024 για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο και έως τον Ιούνιο του 2025 για την τηλεθέρμανση ([17]). Εάν τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν χρησιμοποιηθούν για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος, όπως συνέστησε το Συμβούλιο, οι προβολές αυτές θα συνεπάγονται δημοσιονομική προσαρμογή ύψους 0,2 % του ΑΕΠ το 2024, ενώ οι καθαρές εθνικά χρηματοδοτούμενες πρωτογενείς δαπάνες ([18]) έχουν επεκτατική συμβολή στον δημοσιονομικό προσανατολισμό ύψους 2,0 % του ΑΕΠ κατά το εν λόγω έτος. Τα μέτρα στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας δεν προβλέπεται να καταργηθούν σταδιακά το συντομότερο δυνατόν το 2023 και το 2024. Υπάρχει το ενδεχόμενο αυτό να μη συνάδει με ό,τι συνέστησε το Συμβούλιο. Επιπλέον, τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν δεν προβλέπεται να χρησιμοποιηθούν για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος. Υπάρχει το ενδεχόμενο ούτε αυτό να μη συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Το δημοσιονομικό κόστος των μέτρων έκτακτης στήριξης στον τομέα της ενέργειας που αποσκοπούν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων εκτιμάται σε λιγότερο από 0,1 % του ΑΕΠ το 2024 (0,2 % του ΑΕΠ το 2023), εκ των οποίων όλα διατηρούν το μήνυμα των τιμών για μείωση της ζήτησης ενέργειας και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης.

(16) Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στην Πολωνία να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις και να διασφαλίσει την αποτελεσματική απορρόφηση των επιχορηγήσεων βάσει του μηχανισμού και άλλων κονδυλίων της Ένωσης, ιδίως για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις προβλέπεται να αυξηθούν από 3,8 % του ΑΕΠ το 2023 στο 4,0 % του ΑΕΠ το 2024. Αυτό συνάδει με ό,τι συνέστησε το Συμβούλιο. Αντίστοιχα, οι δημόσιες δαπάνες που χρηματοδοτούνται με έσοδα από ταμεία της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των επιχορηγήσεων βάσει του μηχανισμού, αναμένεται να αυξηθούν από 1,5 % του ΑΕΠ το 2023 στο 1,9 % του ΑΕΠ το 2024.

(17) Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων και με την παραδοχή ότι η πολιτική θα παραμείνει αμετάβλητη, οι εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής προβλέπουν δημόσιο έλλειμμα ίσο με 4,6 % του ΑΕΠ το 2025. Η μείωση του ελλείμματος το 2025 αποτυπώνει κυρίως μια κυκλική ανάκαμψη και τη λήξη των μέτρων ενεργειακής στήριξης. Ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί στο 57,7 % έως τα τέλη του 2025. Εκτός από τα υψηλά ελλείμματα, η αύξηση του δείκτη χρέους ως προς το ΑΕΠ οφείλεται σε μεγάλες προπληρωμές σε μετρητά για επενδύσεις σε στρατιωτικό εξοπλισμό.

(18) Οι κοινωνικές παροχές εξακολουθούν να είναι ως επί το πλείστον μη στοχευμένες και δεν εξαρτώνται από το εισόδημα σε επίπεδο νοικοκυριού. Αυτό συνεπάγεται ένα σύστημα κοινωνικής πρόνοιας με περιορισμένη αναδιανεμητική ισχύ. Το 2023 το γενικό επίδομα τέκνου αυξήθηκε σημαντικά και η 13η σύνταξη διατηρήθηκε. Στα δημοσιονομικά έγγραφα, θα μπορούσε να βελτιωθεί η διαφάνεια όσον αφορά τις τρέχουσες και τις προγραμματισμένες επενδύσεις. Απουσιάζει μια ολοκληρωμένη και συνολική επισκόπηση των τρεχουσών επενδύσεων και των πηγών χρηματοδότησής τους, συμπεριλαμβανομένων των εκτός προϋπολογισμού ταμείων και των κρατικών επιχειρήσεων. Αν και είναι διαθέσιμες σε διαφορετικούς βαθμούς, τέτοιες πληροφορίες βρίσκονται διάσπαρτες σε διάφορα έγγραφα, όπως πολυετή επενδυτικά προγράμματα και χρηματοδοτικά σχέδια κρατικών επιχειρήσεων ή εκτός προϋπολογισμού ταμείων. Οι διαδικασίες για την αξιολόγηση και την επιλογή έργων δημοσίων επενδύσεων και τη διενέργεια εκ των υστέρων ελέγχων είναι αδύναμες. Τυποποιημένες μεθοδολογίες αξιολόγησης έργων ισχύουν μόνο για τις επενδύσεις που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, αλλά θα μπορούσαν να εφαρμόζονται σε όλες τις σημαντικές επενδύσεις που γίνονται με κρατική χρηματοδότηση. Οι διαδικασίες επιλογής των έργων ποικίλλουν μεταξύ των υπουργείων αναλόγως του τύπου του έργου και της πηγής χρηματοδότησης. Δεν υπάρχουν τυποποιημένα κριτήρια για την επιλογή και την ιεράρχηση των έργων σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης.

(19) Η Πολωνία είναι μία από τις χώρες με την ταχύτερη γήρανση του πληθυσμού στην Ένωση και οι μακροπρόθεσμες δημογραφικές τάσεις θα επηρεάσουν το συνταξιοδοτικό της σύστημα. Η συνέχιση της αύξησης της πραγματικής ηλικίας συνταξιοδότησης μέσω της εξασφάλισης υψηλής συμμετοχής στην αγορά εργασίας των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας είναι καθοριστικής σημασίας για την οικονομική ανάπτυξη και την επάρκεια των μελλοντικών συντάξεων. Οι προβλέψεις της έκθεσης για τη δημογραφική γήρανση του 2024 για την Πολωνία υποδηλώνουν τη δεύτερη μεγαλύτερη μείωση της επάρκειας, η οποία μετράται ως ο λόγος της μέσης σύνταξης προς τον μέσο ακαθάριστο μισθό κατά τη συνταξιοδότηση. Εάν ο λόγος αυτός διατηρηθεί κοντά στο σημερινό επίπεδο, οι δημόσιες δαπάνες θα αυξάνονταν κατά 4,6 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ έως το 2070. Οι συνταξιοδοτικές παροχές για τους αγρότες επιδοτούνται σε μεγάλο βαθμό από το κράτος και ανέρχονται σε ποσοστό 0,6 % του ΑΕΠ το 2023, ενώ ο τρόπος υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών που εισπράττονται δεν ενθαρρύνει τη στροφή προς το γενικό συνταξιοδοτικό σύστημα, γεγονός που παρεμποδίζει τη διατομεακή

([16]) Το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει το επίπεδο του ετήσιου δημοσιονομικού κόστους των εν λόγω μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των εσόδων και των δαπανών και, κατά περίπτωση, χωρίς τα έσοδα από φόρους επί των απροσδόκητων κερδών των προμηθευτών ενέργειας.

([17]) Στις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής εικάζεται, καταρχήν, ότι τα μέτρα τα οποία, σύμφωνα με την Πολωνία, θα παραμείνουν σε ισχύ έως τα τέλη του 2024, θα έχουν δημοσιονομικές επιπτώσεις και το 2025.

([18]) Για τη μέτρηση της συμβολής αυτής χρησιμοποιείται η μεταβολή των πρωτογενών δαπανών της γενικής κυβέρνησης, χωρίς i) τις πρόσθετες δημοσιονομικές επιπτώσεις των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, ii) τις έκτακτες δαπάνες, iii) τις δαπάνες για την κυκλική ανεργία και iv) τις δαπάνες που χρηματοδοτούνται με μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) βάσει του μηχανισμού και άλλα ταμεία της Ένωσης, σε σχέση με τον μεσοπρόθεσμο (10ετή) μέσο ρυθμό αύξησης του δυνητικού ονομαστικού ΑΕΠ, εκφραζόμενη ως ποσοστό του ονομαστικού ΑΕΠ.

κινητικότητα του εργατικού δυναμικού. Η Πολωνία εφάρμοσε στο οικείο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας ένα στοχευμένο μέτρο για να προωθήσει την εργασία και μετά τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης, όμως θα πρέπει να καταβάλει περαιτέρω προσπάθειες για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα της μελλοντικής επάρκειας και βιωσιμότητας των συντάξεων.

(20) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 και το κριτήριο 2.2 του παραρτήματος V του εν λόγω κανονισμού, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει εκτεταμένο σύνολο αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2026. Οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις αναμένεται να συμβάλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Εντός αυτού του αυστηρού χρονικού πλαισίου, είναι αναγκαίο να προχωρήσει ταχέως η αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, για την ενίσχυση της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας της Πολωνίας μέσω της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, με παράλληλη διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας έως τον Αύγουστο του 2026 είναι αναγκαίο η Πολωνία να συνεχίσει την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και να επιταχύνει τις επενδύσεις αντιμετωπίζοντας σχετικές προκλήσεις και διασφαλίζοντας παράλληλα ισχυρή διοικητική ικανότητα. Η συστηματική συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων, της κοινωνίας των πολιτών και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών παραμένει αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί η ευρεία οικειοποίηση της επιτυχούς υλοποίησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(21) Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, σύμφωνα με το άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([19]), η Πολωνία οφείλει να επανεξετάσει κάθε πρόγραμμα που υποστηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+), το Ταμείο Συνοχής και το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ) έως τον Μάρτιο του 2025, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τις προκλήσεις που προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2024, καθώς και το οικείο εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα. Η εν λόγω επανεξέταση αποτελεί τη βάση για την οριστική κατανομή της ενωσιακής χρηματοδότησης που περιλαμβάνει κάθε πρόγραμμα. Η Πολωνία έχει σημειώσει πρόοδο ως προς την εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής και του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, εντούτοις εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις, ενώ διευρύνονται συνεχώς οι περιφερειακές ανισότητες μεταξύ των ανατολικών περιοχών και της υπόλοιπης χώρας. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να επιταχύνει την εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής. Οι προτεραιότητες που συμφωνήθηκαν στα προγράμματα εξακολουθούν να είναι συναφείς. Είναι σημαντικό να επενδύσει η Πολωνία στον καινοτόμο και έξυπνο οικονομικό μετασχηματισμό και να ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ επιστήμης και επιχειρήσεων. Για την επιτάχυνση της πράσινης μετάβασης και την απομάκρυνση από τον άνθρακα απαιτείται δράση, συμπεριλαμβανομένης της επέκτασης της παραγωγής καθαρής ενέργειας, της αύξησης των επενδύσεων στην παραγωγή τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών, της μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας και της μείωσης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Είναι σημαντικό να επενδύσει η χώρα σε ψηφιακές και πράσινες δεξιότητες. Εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα η κάλυψη των διαφορών μεταξύ των περιφερειών της χώρας όσον αφορά την πρόσβαση σε ποιοτική και οικονομικά προσιτή παιδική φροντίδα. Κατά τη διενέργεια της ενδιάμεσης επανεξέτασης των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, αξίζει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στις επενδύσεις στο σύστημα στήριξης υπηκόων τρίτων χωρών και στις ευκαιρίες που στηρίζουν την ενσωμάτωσή τους με ολοκληρωμένο τρόπο, καθώς η Πολωνία δέχθηκε μια άνευ προηγουμένου εισροή προσφύγων από την Ουκρανία. Η Πολωνία θα μπορούσε να κάνει χρήση της πλατφόρμας στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη, η οποία θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/795 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([20]), για να στηρίξει τον μετασχηματισμό της οικονομίας της, ιδίως όσον αφορά τις καθαρές και αποδοτικές από άποψη πόρων τεχνολογίες.

(22) Πέρα από τις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις στις οποίες ανταποκρίνονται το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της Ένωσης, η Πολωνία αντιμετωπίζει διάφορες πρόσθετες προκλήσεις που σχετίζονται με την έλλειψη εργατικού δυναμικού, την ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων, τις δημόσιες συμβάσεις, την τηλεθέρμανση και τη διαχείριση των υδάτων.

(23) Οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού υπονομεύουν την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της Πολωνίας. Το 2023 το 66 % των πολωνών εργοδοτών ανέφερε δυσκολίες στην κάλυψη κενών θέσεων, σε σύγκριση με το 75 % παγκοσμίως που ανέφερε δυσκολίες στην εξεύρεση των αναγκαίων ταλέντων. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο είναι κρίσιμης σημασίας η αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας μεταξύ των ομάδων με τα χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης, όπως τα άτομα με αναπηρία (το χάσμα στην απασχόληση ατόμων με αναπηρία ήταν 31,3 εκατοστιαίες μονάδες το 2022, πολύ πάνω από τον μέσο όρο της Ένωσης, ο οποίος είναι 21,4 εκατοστιαίες μονάδες) ή των γυναικών (το 2023, το χάσμα απασχόλησης μεταξύ ανδρών και γυναικών στην Πολωνία ήταν 11,8 εκατοστιαίες μονάδες κατά μέσο όρο, για τα δε άτομα ηλικίας 55-64 ετών ήταν 23,3 εκατοστιαίες μονάδες). Η Πολωνία, με ποσοστό που βρίσκεται επί του παρόντος στο 20,3 %, υπολείπεται του στόχου της Ένωσης για ποσοστό συμμετοχής 51,7 % στην εκπαίδευση ενηλίκων έως το 2030, γεγονός που λειτουργεί ανασταλτικά για τη μετάβαση προς τομείς στους οποίους υπάρχει ζήτηση εργατικού δυναμικού μέσω της επανεκπαίδευσης

([19]) Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([20]) Κανονισμός (ΕΕ) 2024/795 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Φεβρουαρίου 2024, για τη θέσπιση της πλατφόρμας στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη (STEP) και την τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ και των κανονισμών (ΕΕ) 2021/1058, (ΕΕ) 2021/1056, (ΕΕ) 2021/1057, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθ. 223/2014, (ΕΕ) 2021/1060, (ΕΕ) 2021/523, (ΕΕ) 2021/695, (ΕΕ) 2021/697 και (ΕΕ) 2021/241 (ΕΕ L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

και της αναβάθμισης των δεξιοτήτων. Ταυτόχρονα, το σύστημα μακροχρόνιας φροντίδας δεν έχει ακόμη αναπτυχθεί επαρκώς και εξακολουθεί να βασίζεται στις οικογένειες, ιδίως στις γυναίκες, και σε άλλους άτυπους φροντιστές. Η επίσημη κάλυψη των υπηρεσιών κατ' οίκον φροντίδας είναι χαμηλή στο 13 % των ατόμων ηλικίας 65 ετών και άνω που χρειάζονται τέτοια φροντίδα, πολύ κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης (30 % το 2022), ενώ οι ανάγκες αυξάνονται γρήγορα καθώς γερνά ο πληθυσμός. Το μερίδιο του πληθυσμού ηλικίας 65 ετών και άνω αναμένεται να ανέλθει στο 21,9 % το 2030 και στο 29,1 % το 2050. Η μέριμνα για την αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας των άτυπων φροντιστών, κυρίως των γυναικών, μέσω της βελτίωσης της πρόσβασης στην επίσημη μακροχρόνια φροντίδα που βασίζεται στο σπίτι και σε κοινότητες μπορεί να αυξήσει τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας.

(24) Στο σύστημα δημοσίων συμβάσεων παραμένει το πρόβλημα της υποβολής προσφορών από μικρό αριθμό εταιρειών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα υψηλό μερίδιο μοναδικών προσφορών, το οποίο παραμένει σε εξαιρετικά υψηλό επίπεδο για χρόνια (54 % το 2023 και πάνω από 50 % την τελευταία πενταετία). Παρά τις προσδοκίες, ο νόμος για τις δημόσιες συμβάσεις που τέθηκε σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2021 δεν αντιμετώπισε αμέσως τις βασικές αδυναμίες. Χρειάζεται να πραγματοποιηθεί μια συνολική και σε βάθος ανάλυση των αιτίων του επίμονου και επιδεινούμενου προβλήματος του χαμηλού ανταγωνισμού στις δημόσιες συμβάσεις. Η περαιτέρω ενίσχυση της ψηφιοποίησης της διαδικασίας των δημόσιων συμβάσεων και η ανάπτυξη της προσφοράς κατάρτισης για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών.

(25) Η Πολωνία έχει περιθώρια να βελτιώσει τις επιδόσεις της στην ψηφιακή μετάβαση και να αυξήσει τη συμβολή της στην επίτευξη των στόχων της ψηφιακής δεκαετίας της Ένωσης. Έχει σημειωθεί πρόοδος στην ψηφιοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών, όμως η Πολωνία υστερεί στον τομέα της ψηφιοποίησης των επιχειρήσεων. Το ποσοστό των πολωνικών ΜΜΕ που έχουν τουλάχιστον ένα βασικό επίπεδο ψηφιακής έντασης ανέρχεται στο 50 %, το οποίο είναι χαμηλότερο από τον μέσο όρο της Ένωσης που ανέρχεται στο 57,7 % (ενώ στόχος της Ένωσης είναι το 90 % έως το 2030). Μόλις το 24,7 % των εταιρειών παρέχει ειδική εκπαίδευση στις τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών στο προσωπικό του, το οποίο, ως εκ τούτου, έχει χαμηλά επίπεδα ψηφιακών δεξιοτήτων. Για να ενισχύσει το αναπτυξιακό δυναμικό της οικονομίας της και να τονώσει τις ιδιωτικές επενδύσεις, η Πολωνία θα πρέπει να διευκολύνει την πρόσβαση σε προηγμένες τεχνολογίες, ειδικά για τις ΜΜΕ, και να παράσχει κίνητρα στα οικοσυστήματα νεοφυών επιχειρήσεων βελτιώνοντας την πρόσβαση στην κατάρτιση, παρέχοντας τεχνική και οικονομική υποστήριξη και ενθαρρύνοντας τη μεταφορά γνώσεων.

(26) Την τελευταία δεκαετία, η τελική κατανάλωση ενέργειας της Πολωνίας εμφανίζει αυξητική τάση. Το 2022 ήταν 14,5 % υψηλότερη σε σχέση με το 2013, ενώ στην ένωση συνολικά μειώθηκε κατά 5,5 %. Εάν συνεχιστεί η τάση των τελευταίων 6 ετών, η Πολωνία θα υπερβεί κατά 28 % τον στόχο που έχει θέσει για την ενεργειακή απόδοση. Ειδικότερα, τα συστήματα τηλεθέρμανσης παρέχουν θερμότητα στο 42 % του πληθυσμού, αλλά εξακολουθούν να εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τον άνθρακα, ενώ δεν έχει ακόμη προταθεί μια σαφής πορεία απανθρακοποίησης που να δίνει έμφαση στην ενεργειακή απόδοση. Οι τρέχουσες πολιτικές προβλέπουν στροφή προς το φυσικό αέριο και τη βιομάζα, όμως πρέπει να χαραχτεί μια πορεία απανθρακοποίησης που θα δίνει προτεραιότητα στην ενεργειακή απόδοση, τις βιώσιμες ανανεώσιμες πηγές θερμότητας και τη χρήση της απορριπτόμενης θερμότητας. Η Πολωνία έχει εφαρμόσει ένα σύνολο εθνικών πολιτικών για την προώθηση των ανακαινίσεων οικιστικών κτιρίων, συμπεριλαμβανομένων μεγάλων προγραμμάτων επιδοτήσεων που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Ωστόσο, οι εν λόγω πολιτικές χρειάζεται να ενισχυθούν περαιτέρω και να ευθυγραμμιστούν με τους κλιματικούς στόχους της Ένωσης για το 2030. Ως εκ τούτου, απαιτείται στοχευμένη δράση για τη μείωση των ανθρακούχων εκπομπών από τα κτίρια, με ιδιαίτερη έμφαση στις βελτιώσεις της ενεργειακής απόδοσης και στην απανθρακοποίηση της τηλεθέρμανσης.

(27) Η Πολωνία αντιμετωπίζει προκλήσεις που σχετίζονται με την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, για παράδειγμα όσον αφορά τους κινδύνους ξηρασίας και πλημμυρών. Το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει μέτρα για τη βελτίωση της συγκράτησης των υδάτων στις αγροτικές περιοχές, αλλά άλλες εθνικές πολιτικές στη γεωργία, τη δασοκομία και τη διαχείριση των υδάτων εξακολουθούν να μην είναι κατάλληλες για την αντιμετώπιση των κλιματικών κινδύνων και επιπτώσεων. Θα μπορούσε να επιτευχθεί καλύτερη συνοχή των πολιτικών μέσω στενότερου συντονισμού μεταξύ των διαφόρων οργάνων που είναι αρμόδια για τις σχετικές πολιτικές. Αυτό θα μπορούσε να βοηθήσει στην εφαρμογή βιώσιμων λύσεων, όπως λύσεων προσαρμογής με βάση τη φύση για την αύξηση των υδάτινων αποθεμάτων και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και θα συνέβαλλε παράλληλα στη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της γεωργίας και άλλων τομέων που βασίζονται σε οικοσυστημικές υπηρεσίες,

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Πολωνία να λάβει μέτρα το 2024 και το 2025 προκειμένου:

1. Να υποβάλει εγκαίρως το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο. Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του μεταρρυθμισμένου Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, να περιορίσει την αύξηση των καθαρών δαπανών ([21]) το 2025 σε ρυθμό που να συνάδει, μεταξύ άλλων, με τη μείωση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης με κατεύθυνση την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη και με τη διατήρηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης σε συνετό επίπεδο σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Να βελτιώσει την αποδοτικότητα των δημόσιων δαπανών, μεταξύ άλλων μέσω της καλύτερης στόχευσης των

([21]) Σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 2) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, ως «καθαρές δαπάνες» νοούνται οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση των δαπανών για τόκους, των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

κοινωνικών παροχών, καθώς και μεγαλύτερης διαφάνειας στον επενδυτικό σχεδιασμό και ευρύτερης χρήσης τυποποιημένων διαδικασιών για την αξιολόγηση και την επιλογή έργων. Να διασφαλίσει την επάρκεια των μελλοντικών συνταξιοδοτικών παροχών και να ενισχύσει τη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος, μεταξύ άλλων με τη λήψη μέτρων για την πραγματική ηλικία συνταξιοδότησης και τη μεταρρύθμιση των προτιμησιακών συνταξιοδοτικών καθεστώτων.

2. Να ενισχύσει τη διοικητική ικανότητα διαχείρισης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, να επιταχύνει τις επενδύσεις και να διατηρήσει τη δυναμική υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων. Να αντιμετωπίσει τις σχετικές προκλήσεις, ώστε να καταστεί δυνατή η αδιάλειπτη, ταχεία και αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, διασφαλίζοντας την ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων έως τον Αύγουστο του 2026. Να επιταχύνει την εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής. Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης των εν λόγω προγραμμάτων, να εξακολουθήσει να επικεντρώνεται στις συμφωνηθείσες προτεραιότητες, λαμβάνοντας μέτρα για την καλύτερη υποστήριξη και ενσωμάτωση των υπηκόων τρίτων χωρών, εξετάζοντας παράλληλα τις δυνατότητες που παρέχει η πρωτοβουλία για την πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

3. Να λάβει μέτρα για την αύξηση της συμμετοχής μειονεκτουσών ομάδων στην αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων με τη βελτίωση της ποιότητας και της πρόσβασης στην επίσημη μακροχρόνια φροντίδα που βασίζεται στο σπίτι και σε κοινότητες. Να ενισχύσει τον ανταγωνισμό στις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων, καθιστώντας τις εν λόγω διαδικασίες πιο αποτελεσματικές και λιγότερο επαχθείς, ειδικά για τις ΜΜΕ. Να στηρίξει τις ιδιωτικές επενδύσεις με την προώθηση της ψηφιοποίησης των εταιρειών.

4. Να λάβει μέτρα για την επιτάχυνση της σταδιακής κατάργησης των ορυκτών καυσίμων στον τομέα της τηλεθέρμανσης μέσω της μετάβασης σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Να βελτιώσει τις πολιτικές που σχετίζονται με την προστασία και τη βιώσιμη χρήση των υδάτινων πόρων για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας τομέων που βασίζονται σε οικοσυστημικές υπηρεσίες.

Λουξεμβούργο, 21 Οκτωβρίου 2024.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

NAGY I.